

**آیین‌نامه، ضوابط و فرآیند
برگزاری آزمون‌های ارزیابی
و اعطای مدارک حفظ عمومی به حافظان قرآن کریم**

"دبیرخانه ارزیابی و اعطای مدارک تخصصی و عمومی به حافظان قرآن کریم"

سال ۱۴۰۲

فهرست مطالب

- ❖ مقدمه ۳
- ❖ فصل اول؛ ضرورت‌ها و اهداف ۴
- ❖ فصل دوم؛ ارکان اجرایی و اختیارات و وظایف آن‌ها ۴
- ❖ فصل سوم؛ ضوابط فنی آزمون ۸
- ❖ فصل چهارم؛ ضوابط ارزیابی و حد نصاب‌های قبولی در آزمون‌های حفظ عمومی ۱۰
- ❖ فصل پنجم؛ ضوابط ارزیابی و حد نصاب‌های قبولی در آزمون‌های حفظ عمومی ۱۱
- ❖ فصل ششم؛ فرم‌های ارزیابی آزمون‌ها ۱۹

❖ مقدمه:

در راستای تحقق منویات مقام معظم رهبری «مدظله العالی» و اجرای مفاد طرح ملی حفظ قرآن کریم (مصوبه جلسات ۲۵ و ۲۹ شورای توسعه فرهنگ قرآنی) و راهبرد شماره (۲۴) این طرح که بر «ارزیابی مستمر و دقیق حافظان و مؤسسات حفظ از طریق طراحی و ایجاد ساختارها و سازوکارهای مناسب از مسیر شورای ارزیابی حافظان» تصریح دارد و تهیه و پیشنهاد نظام یکپارچه آزمون‌های ارزشیابی حافظان در سطوح مختلف به شورای ارزیابی و اعطای مدرک تخصصی به حافظان قرآن کریم و دبیرخانه مرکزی مربوطه - مستقر در سازمان دارالقرآن الکریم وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی - واگذار شده است، «ضوابط و فرآیند ارزیابی حافظان قرآن کریم در سطح عمومی» به شرح مندرج در این آیین‌نامه تهیه و ابلاغ می‌گردد.

هرگونه تغییر در مفاد این آیین‌نامه با تصویب شورای ارزیابی و اعطای مدارک تخصصی و عمومی به حافظان قرآن کریم و با تأیید ستاد راهبری حفظ قرآن کریم، اعتبار قانونی داشته و لازم‌الاجراء خواهد بود.

امید است با اجرایی‌سازی این آیین‌نامه که در (۵) فصل تهیه شده؛ زمینه‌های تحقق اهداف تعیین شده در این آیین‌نامه

فراهم گردد.

فصل اول؛ ضرورت‌ها و اهداف

۱. ضرورت‌ها:

۱. لزوم توسعه حفظ عمومی قرآن کریم در کشور به صورت هدفمند، کارآمد و استاندارد و اعتبار بخشی به مدارک آن در سطوح مختلف.
۲. لزوم نظارت و کنترل کمی و کیفی روند ارزیابی و اعطای مدارک به حافظان قرآن کریم و استاندارد سازی آزمون‌ها در سطوح عمومی.
۳. لزوم هم‌افزایی ظرفیت‌های مختلف کشور - اعم از دستگاه‌های حاکمیتی و مؤسسات مردم‌نهاد - در چهارچوبی هماهنگی و منسجم برای توسعه حفظ عمومی قرآن کریم.

۲. اهداف:

۱. توسعه و ترویج فرهنگ حفظ قرآن کریم و زمینه‌سازی برای تحقق منویات مقام معظم رهبری «مدظله العالی» در این عرصه.
۲. تحقق اهداف پیش بینی شده در طرح ملی حفظ قرآن کریم.
۳. وحدت رویه در ارزیابی و سطح‌بندی حافظان قرآن کریم در سطح عمومی.
۴. دستیابی به بانک اطلاعاتی مورد وثوق از حافظان قرآن کریم در سطح کشور.

فصل دوم؛ ارکان اجرایی و اختیارات و وظایف آن‌ها

۱. دبیرخانه مرکزی شورای ارزیابی و اعطای مدارک تخصصی و عمومی به حافظان قرآن کریم:

- دبیرخانه شورای ارزیابی و اعطای مدارک تخصصی و عمومی به حافظان قرآن کریم که براساس ماده ۴ مصوبه جلسه ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۴/۹/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، در سازمان دارالقرآن‌الکریم (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی) مستقر است و از این پس در این آیین‌نامه «دبیرخانه مرکزی» نامیده می‌شود، دارای وظایف و اختیارات به شرح ذیل است:
- ۱- مدیریت کلان و نظارت راهبردی و عملیاتی برگزاری آزمون‌های ارزیابی و اعطای مدارک حفظ عمومی به حافظان قرآن کریم در سطح کشور، طبق مفاد این آیین‌نامه
 - ۲- تهیه دستور جلسات شورای ارزیابی و اعطای مدارک عمومی و تخصصی به حافظان قرآن کریم متناسب با موضوع این آیین‌نامه فنی و اجرای مصوبات مربوطه
 - ۳- صدور احکام اعضای کمیته‌های فنی استان‌ها پس از انتخاب و معرفی آن‌ها و بررسی و تأیید صلاحیت افراد معرفی شده از سوی مراکز استان
 - ۴- بررسی و تأیید صلاحیت ممتحنان آزمون‌ها و صدور گواهی‌نامه و کد شناسایی برای ممتحنان مجاز پس از معرفی از دبیرخانه استان
 - ۵- صدور گواهی‌نامه نهایی برای قبول شدگان در آزمون حفظ کل قرآن کریم
 - ۶- جمع‌آوری، تدوین و ارائه گزارش عملکرد سالیانه ارزیابی و اعطای مدارک حفظ عمومی قرآن و انتشار آمارهای مربوط به آزمون‌ها
 - ۷- سایر موارد ارجاعی از سوی شورای تخصصی اعطای مدرک و نمایندگان استانی

۲. ادارات کل تبلیغات اسلامی به عنوان دبیرخانه متناظر استانی :

ادارات کل تبلیغات اسلامی در هر استان به عنوان دبیرخانه متناظر استان - که از این پس در این آیین نامه «دبیرخانه استان» نامیده می شود - دارای اختیارات و وظایف به شرح ذیل است:

۱-۲. مدیریت اجرایی این آیین نامه در سطح استان

۲-۲. نظارت عملیاتی بر برگزاری آزمون ها در سطح استان

۳-۲. بررسی شرایط مؤسسات و مراکز مجاز اخذ آزمون در سطح استان و اعلام به دبیرخانه مرکزی برای اعلام نظر نهایی

۴-۲. معرفی اعضای کمیته فنی استان به دبیرخانه مرکزی برای صدور حکم و تشکیل جلسات کمیته فنی

۵-۲. معرفی ممتحنان آزمون ها به دبیرخانه مرکزی پس از تأیید صلاحیت ممتحنان متقاضی از طریق کمیته فنی

۶-۲. تأیید صحت برگزاری و نتایج آزمون ها از طریق کمیته فنی و اعلام آن به دبیرخانه مرکزی

تبصره: با هدف ایجاد هم افزایی و هماهنگی های عملیاتی و اجرایی در زمینه برگزاری آزمون های حفظ عمومی در استان ها، کمیته هماهنگی با حضور نمایندگان از دستگاه های قرآنی فعال ذیل دبیرخانه استانی ایجاد می شود.

۳. کمیته فنی:

در هر استان تعداد سه تا پنج نفر از حافظان شاخص قرآن کریم که ترجیحاً تجربه فعالیت های اجرایی حفظ داشته و دارای یکی از شرایط زیر باشند، به پیشنهاد دبیرخانه استان و تأیید دبیرخانه مرکزی به مدت یک دوره سه ساله به عنوان «اعضای کمیته فنی» در استان مربوطه انتخاب خواهند شد.

۳-۱. شرایط اعضای کمیته فنی:

الف - داشتن گواهی نامه داوری حفظ از سازمان اوقاف و امور خیریه یا سازمان تبلیغات اسلامی

ب - داشتن رتبه اول تا سوم یکی از مسابقات کشوری سازمان اوقاف و امور خیریه یا مسابقات بین المللی در رشته حفظ کل قرآن کریم

ج - داشتن مدرک تخصصی درجه یک (استاد حفظ قرآن کریم) یا درجه دو (حافظ ممتاز قرآن کریم)

تبصره ۱: حداقل یکی از اعضای کمیته فنی باید از بانوان باشد.

تبصره ۲: در صورت نبود افراد مناسب با شرایط فوق الذکر، دبیرخانه استان می تواند با ذکر دلایل، یکی از دارندگان رتبه های اول تا سوم مسابقات سازمان اوقاف و امور خیریه طی سه سال اخیر در همان استان و یا افراد دیگری را به دبیرخانه مرکز معرفی کند.

تبصره ۳: دبیرخانه مرکزی برای احراز صلاحیت افراد معرفی شده می تواند از آنان آزمون های لازم را اخذ نماید.

۳-۲. وظایف اعضای کمیته فنی تحت اشراف دبیرخانه استان به شرح زیر است:

الف - شرکت در جلسات آموزشی - توجیهی اعلام شده از سوی دبیرخانه مرکزی

ب - توجیه و آموزش افرادی که تقاضا دارند به عنوان ممتحنان مجاز آزمون ها در استان فعالیت نمایند.

ج - ارزیابی متقاضیان ممتحنی و اعلام نظر فنی درباره صلاحیت آنها به دبیرخانه استان

د - نظارت فنی و محتوایی بر آزمون های عمومی حفظ و نتایج آنها

ه - گزارش موارد خاص درباره مسائل فنی و اجرایی آزمون ها به دبیرخانه استان

و - رسیدگی به اعتراضات آزمون دهندگان

تبصره: یکی از اعضای کمیته فنی، با رأی گیری اعضاء به عنوان مسئول کمیته تعیین خواهد شد.

۳-۳. کمیته فنی دبیرخانه مرکزی :

اعضای این کمیته متشکل از سه نفر از حافظان قرآن کریم (یک نفر از اعضای شورای ارزیابی حافظان، دو نفر خارج شورا که یک نفر از ایشان ضرورتاً از بانوان باشد) به انضمام دبیر دبیرخانه شورای ارزیابی حافظان یا نماینده ایشان تشکیل می‌شود و احکام آنان سه ساله خواهد بود و وظیفه بررسی صلاحیت، ارزیابی عملکرد و عزل و نصب اعضاء کمیته فنی استانها را بر عهده خواهند داشت.

۴. مراکز مجاز اخذ آزمون

مراکز مجاز اخذ آزمون، مراکزی هستند که از صلاحیت، امکانات و شرایط لازم برای ثبت نام و اخذ آزمون از داوطلبان دریافت مدارک حفظ عمومی قرآن برخوردارند.

*مراکز مجاز اخذ آزمون عبارتند از:

الف) تمامی موسسات فرهنگی قرآن و عترت (ع) و خانه های قرآن که دارای پروانه فعالیت معتبر از دستگاه های مسئول (سازمان تبلیغات اسلامی و یا وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) بوده

ب) دارالقرآن های وزارت آموزش و پرورش (فقط جهت اخذ آزمون از دانش آموزان)

ج) سایر نهادها و دستگاه های دولتی و عمومی متقاضی برگزاری آزمون در صورت موافقت کتبی دبیرخانه مرکزی و با دارا بودن سایر ضوابط و قوانین مندرج در این آئین نامه به عنوان مرکز مجاز اخذ آزمون انتخاب می شوند.

تبصره ۱: در صورت تعدد مؤسسات و مراکز واجد شرایط اخذ آزمون، مؤسسات و مراکز فعال در زمینه آموزش های تخصصی حفظ قرآن کریم به انتخاب دبیرخانه مرکزی، از اولویت برخوردار خواهند بود.

تبصره ۲: مراکز مجاز اخذ آزمون موظف هستند مستندات ارزیابی شرکت کنندگان در آزمون های حفظ عمومی شامل اصل (فیزیکی) فرم های داوری و مشخصات کامل شرکت کنندگان در آزمون ها و نمرات ایشان - اعم از قبول یا مردود شدگان - به همراه فایل های ضبط شده از قرائت حافظان در آزمون را به مدت ۲ سال نگهداری نمایند.

۵. ممتحنان حُسن حفظ، درک معنا و فصاحت:

ممتحنان آزمون های ارزیابی و اعطای مدرک عمومی به حافظان قرآن کریم، وظیفه سنجش و ارزیابی تلاوت و احراز توانایی شرکت کنندگان در آزمون ها در بخش های حُسن حفظ، درک معنا و فصاحت را بر اساس آیین نامه مربوطه بر عهده دارند.

۱-۵. ممتحنان آزمون های عمومی حفظ قرآن کریم علاوه بر اینکه باید حافظ کل قرآن کریم باشند، ضروری است حداقل یکی از شرایط زیر را نیز دارا باشند:

الف) دارندگان مدرک داوری حفظ سطوح ۱ تا ۴ سازمان اوقاف و امور خیریه

ب) دارندگان مدرک داوری حفظ از سازمان دارالقرآن الکریم (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی)

تبصره ۱: افراد فوق باید در جلسات توجیهی که با هماهنگی و تأیید دبیرخانه مرکزی برگزار می شود شرکت نمایند و پس از تأیید دبیرخانه مرکزی، اسامی ایشان به عنوان ممتحنین مجاز از سوی دبیرخانه در سامانه مربوطه ثبت گردد.

۲-۵. آن دسته از حافظان کل قرآن کریم که دارای مدرک تخصصی درجه ۱، ۲ یا ۳ سازمان دارالقرآن الکریم می باشند می توانند در دوره های آموزشی ممتحنی که از سوی دبیرخانه مرکزی برگزار می شود شرکت نموده و در صورت قبولی در آزمون پایانی، اسامی آنان نیز به عنوان ممتحنین مجاز از سوی دبیرخانه مرکزی در سامانه مربوطه ثبت خواهد شد.

۳-۵. حداقل سن ممتحنان باید ۲۲ سال شمسی باشد.

تبصره: در صورت نیاز استان و به صلاح دید کمیته فنی، تا ۲۰ سال هم مجاز می باشد.

۴-۵. ضروری است ممتحنان آزمون ها با شرکت کنندگان در آزمون ها همجنس باشند.

۶. متقاضیان دریافت مدارک حفظ عمومی قرآن :

تمامی متقاضیان دریافت مدارک حفظ عمومی قرآن، عموم مردم (اعم از خانمها و آقایان و در تمامی گروه‌های سنی) می‌توانند در آزمون‌های عمومی حفظ قرآن کریم شرکت نمایند.

فصل سوم؛ ضوابط فنی آزمون‌ها

۱. مقاطع آزمون‌های حفظ عمومی:

آزمون‌های ارزیابی عمومی حافظان قرآن کریم در ۱۰ مقطع طبق جدول ذیل برگزار خواهد شد:

مقاطع	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
اجزاء	۱ جزء	۲ جزء	۳ جزء	۵ جزء	۷ جزء	۱۰ جزء	۱۵ جزء	۲۰ جزء	۲۵ جزء	۳۰ جزء

۲. آزمون‌ها:

آزمون‌های حفظ عمومی قرآن کریم در سه بخش شامل «حُسن حفظ»، «فصاحت» و «درک معنا» به شرح ذیل برگزار خواهد شد:

حُسن حفظ: در این بخش، صحت محفوظات حافظان تمامی مقاطع، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

فصاحت: در آزمون‌های مقاطع چهارم و بالاتر، علاوه بر آزمون «حُسن حفظ»، توانایی شرکت‌کنندگان در آزمون در تلفظ عربی صحیح و متمایز حروف و حرکات نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

درک معنا: در مقاطع چهارم و بالاتر، علاوه بر آزمون «حسن حفظ» و «فصاحت»، شرکت‌کنندگان در آزمون باید در بخش «درک معنا» نیز حد نصاب لازم را کسب نماید.

بدین منظور در هر یک از این مقاطع از عبارات و آیات اجزای همان مقطع بر مبنای واژگان پُرکاربرد قرآن کریم - به تناسب هر مقطع - سؤال‌هایی از سوی ممتحن حُسن حفظ، به صورت «شفاهی» مطرح خواهد شد. که قبولی در آزمون و اخذ مدرک عمومی حفظ منوط به کسب حد نصاب نمره در این ماده از آزمون‌ها نیز خواهد بود.

تبصره: منبع آزمون درک معنا، شامل لغات و عبارات پرکاربرد ترجمه‌های فارسی قرآن کریم می‌باشد و در همین خصوص جزوهای از سوی دبیرخانه مرکزی تهیه شده که آزمون درک معنا صرفاً از این جزوه خواهد بود.

۲-۱ روش اخذ آزمون:

الف) ارزیابی آزمون‌ها در هر سه رشته (حسن حفظ، فصاحت، درک معنا) توسط یک ممتحن و صرفاً به صورت حضور انجام می‌شود.

ب) در صورتی که توانمندی هیچ یک از داوطلبان شرکت‌کننده در دوره توجیهی - آموزشی ممتحنی استان، در ارزیابی بخش صحت فصاحت احراز نگردد، کمیته فنی با هماهنگی دبیرخانه استان می‌تواند نسبت به دعوت یکی از داوران رشته تجوید استان که دارای مدرک داوری از سازمان اوقاف و امور خیریه یا سازمان تبلیغات اسلامی بوده، اقدام نماید.

ج) حد نصاب قبولی در آزمون‌ها و تعداد سؤال‌ها - به تفکیک هر مقطع و رشته - بر اساس مصحف شریف ۱۵ سطری به شرح جدول مندرج در فصل پنجم همین آیین‌نامه می‌باشد.

تبصره ۱: سؤالات باید به صورت متناسب و متوازن بین اجزای قرآن کریم در هر مقطع طرح شود.

۲-۲- نحوه ثبت نام و شرکت در آزمون:

شرکت در آزمون تنها با ثبت نام در «سامانه ملی آزمون‌های ارزیابی و اعطای مدارک حفظ عمومی به حافظان قرآن کریم» به آدرس hefz.telavat.ir امکان پذیر خواهد بود.

۱- آزمون‌ها به صورت مقطعی و متناوب در طول سال از سوی مراکز مجاز اخذ آزمون برگزار می‌شود.

۲- در صورت مردود شدن در آزمون یک دوره، ثبت‌نام جدید متقاضی برای شرکت در دوره بعدی آزمون‌ها ضروری است.

۳- متقاضیانی که در یکی از مقاطع آزمون شرکت نموده و قبول شده‌اند برای شرکت در مقاطع بالاتر نیاز است مجدداً در سامانه ثبت نام نمایند.

۴- هر فرد می‌تواند در یک دوره برگزاری آزمون فقط در یک مقطع ثبت‌نام نماید.

۵- قبول شدگان نمی‌توانند در دوره‌های بعد در همان مقطع برای آزمون ثبت‌نام نمایند.

۲-۳- نحوه ارزیابی:

۱- ارزیابی آزمون‌ها تنها توسط ممتحن مجاز صورت خواهد گرفت.

۲- مراکز مجاز برگزاری آزمون نسبت به تدارک مکان و امکانات مناسب برای متقاضیان و ممتحنان اقدام خواهند نمود.

تبصره ۱: مراکز مجاز برگزاری آزمون حق دخالت در امور فنی و محتوایی ارزیابی که توسط ممتحنان صورت می‌گیرد را ندارند.

تبصره ۲: هر مرکز مجاز اخذ آزمون ملزم به برگزاری حداقل ۴ آزمون در طول یک سال (به طور میانگین هر فصل یک بار) می‌باشد در غیر این صورت دبیرخانه مرکزی می‌تواند نسبت به غیر فعال کردن آن مرکز در سامانه اقدام نماید.

۲-۴- صدور گواهی‌نامه:

۱- به قبول شدگان در آزمون‌ها که حد نصاب لازم را کسب نمایند گواهی‌نامه قبولی الکترونیک از سوی سامانه اعطاء خواهد شد.

۲- گواهی‌نامه قبولی صرفاً بر اساس نمونه گواهی مورد تأیید دبیرخانه ارزیابی حافظان که در سامانه قرار دارد، صادر خواهد شد.

۳- گواهی‌نامه قبولی مقاطع اول تا نهم با مهر و امضای مدیرکل تبلیغات اسلامی استانها به عنوان مسؤل دبیرخانه استان و امضای بالاترین مسؤل مرکز مجاز اخذ آزمون صادر می‌شود.

۴- گواهی‌نامه قبولی مقطع دهم (حفظ کل)، با تأیید دبیرخانه مرکز و امضای دبیر شورای ارزیابی حافظان صادر خواهد شد.

فصل چهارم؛ ضوابط ارزیابی و حد نصاب‌های قبولی در آزمون‌های حفظ

ضوابط ارزیابی و حد نصاب‌های قبولی در آزمون‌های حفظ عمومی به تفکیک مواد سه گانه آزمون به شرح جدول زیر است.					
حد نصاب هر بخش			تعداد سؤال	رشته	مقطع
درک معنا (از ۲۵ امتیاز)	فصاحت (از ۲۵ امتیاز)	حسن حفظ (از ۱۰۰ امتیاز)			
---	---	۸۵	۲	جزء ۱	اول
---	---	۸۵	۲	جزء ۲	دوم
---	---	۸۵	۲	جزء ۳	سوم
۱۵	۱۰	۷۰	۲	جزء ۵	چهارم
۱۵	۱۰	۷۰	۳	جزء ۷	پنجم
۱۵	۱۰	۷۰	۳	جزء ۱۰	ششم
۱۵	۱۰	۷۰	۵	جزء ۱۵	هفتم
۱۵	۱۰	۷۰	۷	جزء ۲۰	هشتم
۱۵	۱۰	۷۰	۸	جزء ۲۵	نهم
۱۵	۱۰	۷۰	۱۰	جزء ۳۰	دهم

❖ ملاحظات:

۱. در مقاطع اول تا سوم حد نصاب قبولی، کسب امتیاز ۸۵ از ۱۰۰ می باشد.
۲. شرط قبولی در مقاطع چهارم تا دهم -علاوه بر کسب حدنصاب هر یک از رشته‌های (حسن حفظ، فصاحت و درک معنا) - کسب امتیاز ۱۰۰ از ۱۵۰ می باشد.
۳. هر یک از سؤالات حسن حفظ مشتمل بر ۸ سطر از مصحف ۱۵ سطری با رسم الخط «عثمان طه» می باشد.
۴. سؤالات بخش درک معنا (از محفوظات حافظ) در هر مقطع، تعداد ۵ سؤال ۵ نمره‌ای می باشد.
۵. انصراف از پاسخگویی به یک سؤال به معنی ثبت نمره صفر یا مردودی در آن رشته خواهد بود.

فصل پنجم؛ ضوابط ارزیابی و ثبت نمره

- نکات مربوط به هدایت حافظ
- نحوه امتیازدهی بخش صحت حفظ
- جدول موارد کسر امتیاز در بخش حسن حفظ
- ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «فصاحت»
- ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «درک معنا»

نکات مربوط به هدایت حافظ

۱. لازم است عبارت ابتدایی هر سؤال به میزانی که برای حافظ قابل تشخیص باشد، تلاوت شود.
۲. ذکر شماره صفحه از سوی ممتحن ضروری است.
۳. در سؤالاتی که از ابتدای سوره آغاز می‌شود ذکر نام سوره توسط ممتحن کفایت نموده و به تلاوت عبارت ابتدایی سوره توسط ممتحن، نیازی نیست.
۴. اگر حافظ در ابتدا یا خلال آیه پس از مکث، موفق به ادامه تلاوت نشود، ممتحن عبارت بعدی را تلاوت می‌کند و در ستون کلمات کسر امتیاز می‌شود.
۵. در صورت اتمام سؤال در خلال آیه، تلاوت حافظ در اولین موضع وقف، قطع می‌شود؛ مگر آنکه تلاوت برای رسیدن به محل وقف مناسب، طولانی شود.
۶. در اشتباهات مربوط به کلمه، کلمات و آیات، ممتحن تنها یک‌بار تذکر می‌دهد و در صورت تصحیح نکردن حافظ، ممتحن آن را تصحیح می‌کند.

تذکره ۱:

اگر یک حرف یا اعراب در یک کلمه تغییر کند نیازی به تذکر از سوی ممتحن نیست

تذکره ۲:

- برای تذکر اشتباهات در کلمه، عبارت و آیات، ممتحن تا قبل از کلمه یا عبارت اشتباه را تلاوت می‌کند. ولی در صورت مکث، ممتحن نباید قسمت قبلی را تکرار کند.
۷. اگر حافظ در ابتدای سؤال مکث کند و مشخص شود که نمی‌تواند تلاوت نماید، ممتحن ابتدا باید عبارت خوانده شده را مجدد قرائت کند و در صورت عدم یادآوری حافظ عبارت جدید و امتیاز آن را کسر می‌نماید.
 ۸. ممتحن نباید اشکالات حافظ را پیش از اولین وقف به او متذکر شود؛ مگر آن‌که تلاوت تا محل مناسب برای وقف، طولانی باشد.
 ۹. اگر حافظ در ابتدای سوره‌ای که دارای حروف مقطعه است، سوره دیگری را تلاوت نموده و وقف کند، ممتحن صبر می‌کند تا عبارت بعد نیز تلاوت شود تا بتواند نوع اشتباه (کلمه، عبارت یا انتقال به دور) را تشخیص دهد.
 ۱۰. در مواردی که نیاز است یک عبارت توسط ممتحن تلاوت شود، میزان تلاوت باید به اندازه یک سطر باشد. به‌عنوان مثال در مورد آیات کوتاه جا افتاده که مجموع آن‌ها کمتر از یک سطر است، تمام آیات در هدایت خوانده می‌شوند.

نحوه امتیازدهی بخش صحت حفظ (۱۰۰ امتیاز)

❖ موارد کلی

- ۱- مبنای اصلی در بخش صحت حفظ، ظاهر و رسم الخط کلمات است؛ به عنوان مثال، «فِیاً» و «یَقُومُ» هر کدام یک کلمه و «فِی مَأ» و «یَقُومُ» هر کدام یک عبارت به حساب می آیند.
- ۲- اشتباهات حافظ در یک نفس مجموعاً یک اشتباه محاسبه می شود.
- ۳- در صورتی که حافظ در تلاوت مجدد موضعی که توسط ممتحن تصحیح شده است، مرتکب اشتباه شود، اشتباه او محاسبه نمی شود.
- ۴- اشتباه در اشتباه باعث کسر امتیاز مجدد نشده و یک اشتباه محسوب می شود، به عنوان مثال اگر انتقال به نزدیک یا دور رُخ دهد و حافظ در کلمات همان آیه ای که به اشتباه منتقل شده نیز اشتباه تلاوت کند، تنها امتیاز انتقال از او کسر می شود و اشتباه دوم لحاظ نمی شود. این بند در خصوص اشتباه در کلمه نیز صدق می کند.
- ۵- چنانچه حافظ پس از تذکر ممتحن، مرتکب اشتباه دیگری در تلاوت شود، صرفاً اشتباه اول ملاک کسر امتیاز است و کسر امتیاز آن در ستون عدم تصحیح اشتباه اول درج خواهد شد.
- ۶- اگر حافظ پس از اشتباه و قبل از تذکر ممتحن برای تصحیح اشتباه خود، قطعه تلاوت شده را مجدداً تلاوت کند و مرتکب اشتباه دیگری شود، ملاک کسر امتیاز، اشتباه بزرگ تر خواهد بود؛ مثلاً اگر حافظ ابتدا به آیات دور منتقل شود سپس برای تصحیح به آیه نزدیک منتقل شود، انتقال به آیات دور برای وی منظور خواهد شد.
- ۷- چنانچه ممتحن در حین تلاوت حافظ متوجه اشتباه او نگردد و قبل از اتمام تلاوت آن سؤال متوجه خطای خود شود، درخواست تکرار تلاوت موضع اشتباه را می نماید و چنانچه تلاوت به پایان رسیده، در ستون تصحیح با تذکر همان اشتباه کسر امتیاز صورت می گیرد. همچنین در مواقعی که ممتحن سهواً به جای تذکر اشتباه، صحیح آن را تلاوت نماید، در ستون تصحیح با تذکر کسر امتیاز آن صورت می گیرد.
- ۸- چنانچه در پایان سطور تعیین شده سؤالی، تنها یک کلمه ابتدایی آیه بعدی مانده باشد و حافظ به آیه دیگری منتقل شود، فقط نمره منفی اشتباه کلمه محسوب شده و امتیاز منفی برای انتقال منظور نمی شود.
- ۹- اگر حافظ، سؤالی را پاسخ ندهد مردود شده تغییر سؤال، ممنوع است.
- ۱۰- حداکثر امتیاز منفی در یک سؤال در هر مقطع حاصل تقسیم ۱۰۰ بر تعداد سؤالات است.

جدول موارد کسر امتیاز در بخش حسن حفظ

	تصحیح نکردن حافظ: کسر ۰/۵ امتیاز	
<p>* منظور از حرف در این بخش، حروف الفبا است و کلماتی که در دستور زبان عربی حرف تلقی می‌شوند، نظیر (حَقٌّ، لِي، عَزٌّ) را شامل نمی‌شود و کسر امتیاز بروز اشکال در این‌گونه کلمات، در ستون کلمه صورت می‌پذیرد.</p> <p>* اگر حرکت کوتاه به حرکت کوتاه دیگر تبدیل شود، به ازاء هر تبدیل حرکت، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «عِبَادَةٌ» به «عِبَاد»، «اَكْتُ» به «اَكْت».</p> <p>* اگر حرکت کشیده به حرکت کشیده دیگری تبدیل شود، به ازای هر تبدیل حرکت، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «اَلْمَو» به «اَلْمَاء»، «اَلْمَاء» به «اَلْمَا».</p> <p>* اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، (۰/۵) امتیاز کسر خواهد شد؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالَا»، «رَبِّي» به «رَبِّ» و بالعکس.</p> <p>* اگر سکون به حرکت کوتاه یا حرکت کشیده یا بالعکس تبدیل شود، فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «هَمَّ» به «هَمَا»، «عَلَيْكُمَا» به «عَلَيْكُمْ»، «هَمَّ» به «هَمَّ»، «كَيْسَمًا» به «كَيْسَمًا» و بالعکس.</p> <p>* اگر حرکت کوتاه به حرکت کشیده غیر هم‌جنس خود یا بالعکس تبدیل شود، (۱) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «قَالَ» به «قَالُوا»، «قَاتُوا» به «قَاتٍ»، «كُنْتَاهَا» به «كُنْتَاه».</p> <p>* اگر تشدید، حذف یا اضافه شود (۰/۵) امتیاز کسر خواهد شد.</p> <p>* یک حرف در ضمیر، یک حرف در موصولات، حرف مضارعه و موارد مشابه، هنگام تبدیل و تغییر به‌عنوان حرف تلقی می‌شوند؛ مانند تبدیل «وَمِنْهُمْ» به «وَمِنْكُمْ»، «مِنْهُ» به «مِنْكَ»، «الَّذِي» به «الَّتِي»، «تَنْفِرُ» به «يَنْفِرُ».</p> <p>* هر حرف به همراه حرکت خود، مجموعاً یک حرف حساب می‌شود و فقط (۰/۵) امتیاز کسر می‌شود؛ مانند تبدیل «وَمِنْكَ» به «مِنْهُ» و بالعکس.</p> <p>* اگر در یک کلمه، دو حرف، دو حرکت یا یک حرف و یک حرکت اشکال پیدا کند، کسر امتیاز در ستون کلمه انجام می‌شود؛ مانند تبدیل «ضَرَبَ» به «ضَرِبَ» و یا تبدل «قَادِرٍ» به «قَادِرٌ».</p> <p>تذکر ۱: مواردی از قبیل وقف به حرکت، وصل به سکون، اشتباه در اشباع یا عدم اشباع ضمیر مانند اشباع در «رَضَهُ» و عدم اشباع در «فِيهِ مَهَلًا»، تبدیل حرکت خارج از طریق مورد قرائت مانند «صَفَّ» و «صَفَّأ» هر کدام باعث کسر (۰/۵) امتیاز توسط ممتحن حُسن حفظ می‌شود.</p> <p>تذکر ۲: در مواردی که قرائت حافظ به دلیل تغییر در مخرج حرف نظیر «تَالَهُونَ» به «تَقْلَهُونَ» و بالعکس یا نارسایی در تلفظ آن دارای ابهام باشد یا فرش الحروف روایت حفص در «بِضْط»، «بِضْطَةً»، «الْفَضِيضِيضُونَ»، «بِضْضِيضِر»، اشمام «لَاأَمْتًا»، اماله «مَجْزَهَا»، سکت‌های چهارگانه و ادغام‌های خاص رعایت نشود، امتیازی کسر نمی‌شود.</p>	تبدیل حرکت کوتاه به کشیده غیر هم‌جنس: کسر ۱ « امتیاز	الف) اشتباه در حرکات و حروف (حذف، اضافه، جایجایی و تغییر)

ب) اشتباه در یک کلمه (حذف، اضافه، جابجایی و تغییر)	<p>۱- تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ امتیاز</p>	<p>مواردی که در قرآن کریم به صورت ترکیبی از حروف و کلمه یا دو یا چند کلمه آمده با توجه به رسم الخط قرآن، در این آیین نامه به منزله یک کلمه محسوب می‌شود؛ مانند فَلْيَتَلَوُلْ، فَسَيَكْفِيكَهُمُ، فَاسْتَعِينَا كَوْه.</p> <p>* اگر در جابه‌جایی حروف، ریشه کلمه تغییر کند، کسر امتیاز در بخش کلمه صورت می‌گیرد؛ مانند تبدیل «تَعْمَلُونَ» به «تَعْمَلُونَ»، «تَهْبِير» به «تَهْبِير».</p> <p>* اضافه یا کاستی «یک حرف و یک کلمه» کنار هم در امتیازدهی به منزله یک کلمه محاسبه می‌شود و کسر امتیاز مربوط به آن در ستون کلمه لحاظ خواهد شد؛ مانند: «هَذِهِ أَعْمَامٌ وَ خَزْثٌ» به جای «و قَالُوا هَذِهِ أَعْمَامٌ وَ خَزْثٌ» و بالعکس.</p> <p>* * هریک از حروف مقطعه (تک‌حرفی یا بیشتر) یک کلمه محسوب می‌شود و اختلال در کل یا بعضی از حروف آن، موجب کسر امتیاز در ستون کلمه می‌گردد.</p> <p>تذکر: در ابتدای سوره شوری، هر یک از «م» و «تَسْوَى» یک کلمه محسوب می‌شوند.</p> <p>* جابجایی دو کلمه با هم تنها در جایی که دو کلمه پیوسته و بدون هیچ فاصله‌ای باشند در ستون کلمه محسوب می‌شود؛ مانند تبدیل «وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ» به «وَاللَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ».</p> <p>* در صورتی که کلمه‌ای به جای حرفی خوانده شود و یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون کلمه لحاظ می‌گردد</p>
	<p>۲- تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۰/۵ امتیاز</p>	
	<p>۳- تصحیح نکردن حافظ: کسر ۱ امتیاز</p>	
ج) اشتباه در کلمات (حذف، اضافه، جابه‌جایی و تغییر)	<p>۱- تصحیح فوری توسط حافظ: کسر ۰/۲۵ امتیاز</p>	<p>* منظور از کلمات، بیش از یک کلمه تا حداکثر یک سطر است؛ مانند «وَالْفَجَاهُونَ يَأْمُرُونَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْسُوهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» به جای «وَالْفَجَاهُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْمُرُونَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْسُوهُمْ»، «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» به جای «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ».</p> <p>* جابجایی یک کلمه با یک عبارت مانند تبدیل «وَاللَّهُ يَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ» به «وَاللَّهُ خَيْرٌ يَا تَعْمَلُونَ» و یا جابجایی دو کلمه که بین آن حرف یا کلمه یا کلمات دیگری است مانند تبدیل «فَقَعَا وَ لَأَضْرَبَنَّ» به «صَرَّوْا وَ لَأَقْعَا» باعث کسر امتیاز در ستون کلمات خواهد شد.</p> <p>* يَسْمَعُهُ در ابتدای سوره‌ها در حکم عبارت است.</p> <p>* در صورتی که کلمه‌ای به جای عبارت خوانده شود یا بالعکس، کسر امتیاز در ستون عبارت لحاظ می‌گردد.</p> <p>* اگر حافظ پس از طرح سؤال از سوی ممتحن قرائت خود را پس از استعاذه و بسمله آغاز کند سپس از ممتحن بخواهد که سؤال را تکرار کند در بخش کلمات از او کسر امتیاز می‌شود</p>
	<p>۲- تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر ۰/۷۵ امتیاز</p>	
	<p>۳- تصحیح نکردن حافظ: کسر ۱/۵ امتیاز</p>	

د) عدم رعایت ترتیب آیات و جابه‌جایی آن‌ها

<p>* در انتقال به آیات قبل، چنانچه حافظ بعد از تلاوت آیه‌ای، آیه قبل آن را تلاوت نماید مثلاً بعد از تلاوت آیه بیستم سوره‌ای آیه نوزدهم را تلاوت کرد انتقال در حد یک آیه است؛ و اگر ماقبل آن را تلاوت کرد انتقال بیش از یک آیه محسوب می‌شود.</p> <p>* چنانچه حافظ پس از تلاوت آیه‌ای به ابتدای همان آیه برگردد، اصل بر آن است که قصد تکرار دارد. مگر آن‌که قرینه‌ای مانند طولانی بودن آیه وجود داشته باشد؛ در این صورت عبارت محسوب خواهد شد.</p> <p>* منظور از انتقال به آیه یا آیات قبل یا بعد، فقط در مورد ابتدای آیات است و در صورت ایجاد اشتباه در خلال آیه، انتقال محسوب نمی‌شود و در ستون کلمات کسر امتیاز خواهد شد.</p> <p>* اگر حافظ در خلال آیاتی که ابتدای آن‌ها حداقل در حد دو کلمه اول آیه باهم مشابه است، دچار اشتباه شود، کسر امتیاز در ستون کلمات انجام خواهد شد؛ مانند قرائت «اللَّهُ الْبَرُّ الرَّحِيمُ الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ...» به جای «اللَّهُ الْبَرُّ الرَّحِيمُ الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ...»</p> <p>* جا انداختن آیه و یا آیات در حد یک سطر یا کمتر از یک سطر، باعث کسر امتیاز در ستون کلمات می‌شود.</p> <p>* چنانچه مجموع آیات کوتاه جافتاده، بیش از یک سطر باشند، انتقال به دور محسوب می‌شود.</p> <p>* اگر حافظ یک آیه بیش از یک سطر را تلاوت نکند و ممتحن تمام آیه را کمک کند، به ازای هر سطر «۱/۵» امتیاز کسر می‌شود.</p>	<p>اگر جافتادگی و یا برگشت به قبل در حد یک آیه باشد:</p> <p>تصحیح فوری توسط حافظ: کسر «۰/۲۵» امتیاز</p> <p>تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کس ۱ امتیاز</p> <p>تصحیح نکردن حافظ: کسر «۳» امتیاز</p>
<p>اگر جافتادگی و یا برگشت به قبل بیش از یک آیه باشد:</p> <p>تصحیح فوری توسط حافظ: کسر «۰/۲۵» امتیاز</p> <p>تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر «۱/۵» امتیاز</p> <p>تصحیح نکردن حافظ: کسر «۳» امتیاز</p>	<p>اگر جافتادگی و یا برگشت به قبل بیش از یک آیه باشد:</p> <p>تصحیح فوری توسط حافظ: کسر «۰/۲۵» امتیاز</p> <p>تصحیح حافظ پس از تذکر ممتحن: کسر «۱/۵» امتیاز</p> <p>تصحیح نکردن حافظ: کسر «۳» امتیاز</p>

▪ ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «فصاحت» (۲۵ نمره):

ردیف	نوع اشتباه	کسر امتیاز (بار اول)	کسر امتیاز (در صورت تکرار)	سقف کسر امتیاز
۱	تلفظ صحیح صداهای کوتاه و کشیده	۰/۲۵	۰/۲۵	برای همه صداها حداکثر ۲/۵ نمره منفی
۲	تبدیل کامل حروف زیر به حرف دیگر و یا بالعکس (ث - ح - ذ - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - و)	۰/۵	۰/۲۵	به ازاء هر حرف حداکثر ۲ نمره منفی

تذکر مهم: در این بخش تمامی سؤالات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و حد نصاب قبولی، کسب امتیاز ۱۰ از ۲۵ می‌باشد.

موارد کسر امتیاز:

۱- فصاحت حرکات: (تلفظ عربی حرکات)

اگر حافظ در طول تلاوت، صدای علامت‌های فتحه، کسره و ضمه را فارسی اداء کند یعنی حالت عربی را رعایت نکند و یا در کشش الف مدی مانند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ» حرف «يَا» در اصطلاح، پُر حِجْم (به مانند فارسی) خوانده شود، به تشخیص داور برای هر مورد ۰/۲۵ و حداکثر تا ۲/۵ نمره کسر می‌گردد.

۲- تلفظ صحیح حروف (صفات و مخارج حروف)

اگر حرفی بطور کامل (بعلت عدم رعایت مخرج، صفت و یا هر دو) تبدیل به حرف دیگر شود (مانند: تبدیل حرف «همزه» به «عین» و بالعکس و یا حرف «هَاء» به «هَاء» و بالعکس و ...)، به ازای هر مورد تبدیل، ۰/۵ نمره و در صورت تکرار هر مورد، ۰/۲۵ نمره کسر می‌گردد و برای هر حرف، به طور جداگانه در طول تلاوت، حداکثر ۲ نمره کسر می‌گردد (یعنی برای حرف «عین» تا ۲ نمره و برای حرف «همزه» تا ۲ نمره و ...).

تبصره ۱- در صورت نقص در اداء صفات یا مخارج حروف نمره ای کسر نمی‌گردد. (به شرط عدم تبدیل حرفی به حرف دیگر)

تبصره ۲- اگر تبدیل حرفی به حرف دیگر ناشی از حُسن حفظ باشد، مانند: «وَقَالَ» خوانده شود «فَقَالَ» و بالعکس، کسر نمره در اینگونه موارد در بخش حُسن حفظ بوده و در بخش تجوید نمره‌ای کسر نمی‌گردد.

ضوابط ارزیابی و کسر امتیاز در بخش «درک معنا» (هر سؤال ۵ امتیاز):

- ۱- در هر مقطع آزمون درک معنا ۵ سؤال ۵ نمره‌ای پرسیده می‌شود که حد نصاب قبولی کسب امتیاز ۱۰ می‌باشد.
- ۲- سؤالات درک معنا باید بر اساس جزوه طراحی شده از سوی دبیرخانه پرسیده شود. (این جزوه از طریق سامانه hefz.telavat.ir) قابل دریافت است)
- ۳- عبارات مربوط به سؤالات درک معنا می‌بایست از همان عبارات سؤالات بخش حُسن حفظ، به صورت شفاهی طرح گردد.
تذکر: به جهت رعایت تمرکز حافظ در پاسخگویی به سؤالات حُسن حفظ، ضروری است سؤالات درک معنا پس از اتمام سؤالات حُسن حفظ طرح گردد.
- ۴- محل درج امتیاز رشته درک معنا در فرم جداگانه پیش بینی شده است.
- ۵- چنانچه فقط بخش یا بخش‌هایی از پاسخ، صحیح باشد، میزان کسر امتیاز بنا به تشخیص ممتحن خواهد بود. بدین نحو که حافظ به چه میزان از سؤال پاسخ اشتباه داده است به همان نسبت از نمره حافظ کسر می‌گردد. برای مثال اگر حافظ نتواند به نیمی از سؤال پاسخ دهد، ۲/۵ نمره از او کسر می‌شود.
- ۶- امکان جایگزینی در سؤالات درک معنا وجود نخواهد داشت.
- ۷- حداکثر مدت زمان لازم برای پاسخگویی به هر سؤال درک معنا، یک دقیقه می‌باشد.

تذکر: پیوستگی و ناپیوستگی اجزاء و سُور در آزمون:

- ۱- در مقطع اول (حفظ یک جزء) مجموع سوره‌ها یا صفحات غیرمتوالی از سراسر قرآن به اندازه حجم یک جزء قرآن کریم (۲۰ صفحه) قابل قبول خواهد بود که در مجموع ۱۶ سطر از حافظ پرسیده می‌شود.
- ۲- آزمون‌های دو جزء و بالاتر پیوسته یا ناپیوسته (حداکثر در دو بخش متوالی و پیوسته) خواهد بود. به طور مثال چنانچه داوطلبی در رشته دو جزء ناپیوسته شرکت نموده، ضرورت دارد محفوظات خود را صرفاً در دو بخش که هریک پیوسته هستند، ارائه نماید.

فصل ششم؛ فرم‌های ارزیابی آزمون‌ها

- فرم ارزیابی و کسر امتیاز بخش «فصاحت» و «درک معنا»
- فرم ارزیابی و کسر امتیاز بخش «حسن حفظ»

فرم های ارزیابی آزمونهای فصاحت و درک معنا

«ویژه طرح آزمونهای حفظ عمومی»

نام و نام خانوادگی حافظ : کد ملی: استان :

شهرستان: نام مرکز آزمون : رشته : جزء

فرم ارزیابی فصاحت (۲۵) امتیاز

عنوان	توضیح اشکالات	جمع نمره منفی
تلفظ صحیح حروف سقف کسر امتیاز برای هر حرف (۲-) نمره		
فصاحت حرکات سقف کسر امتیاز برای کل صداها (۵,۲-) نمره		
امتیاز نهایی به حروف :		امتیاز نهایی به عدد :

فرم ارزیابی درک معنا (۲۵) امتیاز

کد سؤال (جزوه درک معنا)	توضیح اشکالات	نمره منفی	جمع امتیاز (از ۵)
جمع امتیازات منفی			
امتیاز نهایی به حروف :			امتیاز نهایی به عدد :

فرم ارزیابی حسن حفظ (۱۰۰ امتیاز)

نام و نام خانوادگی حافظ:

استان:

شهرستان:

نام مرکز آزمون:

تاریخ آزمون:

جمع امتیازات منفی	جا انداختن آیات			جا انداختن آیه			اشتباه در عبارات			اشتباه کلمه‌ای			اشتباه حرفی و اعرابی	سوالات			ردیف
	عدم تصحیح	تصحیح با تذکر	تصحیح فوری	عدم تصحیح	تصحیح با تذکر	تصحیح فوری	عدم تصحیح	تصحیح با تذکر	تصحیح فوری	عدم تصحیح	تصحیح با تذکر	تصحیح فوری		آیه	سوره	صفحه	
	۳	۱/۵	۰/۲۵	۲	۱	۰/۲۵	۱/۵	۰/۲۵	۰/۲۵	۱	۰/۵	۰/۲۵	۰/۵				
																۱	
																۲	
																۳	
																۴	
																۵	
																۶	
																۷	
																۸	
																۹	
																۱۰	

نتیجه نهایی: نام، امضاء و مهر ممتحن:

مردود

قبول

امتیاز بخش حسن حفظ:

(امتیاز نهایی به عدد:)

(جمع امتیازات منفی به عدد:)

امتیاز نهایی به حروف: